

ירושלים	16:23	17:41
ת"א	16:44	17:43
חיפה	16:32	17:41
באר שבע	16:46	17:44

אירל ש צחקו

פרשת "יתרו"

"וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדֵּין חֹתֵן מֹשֶׁה אֶת כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה אֶל-לֵקִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי-הוֹצִיָּא ה' אֶת-יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם" (י"ח, א')

על גודל מעלתה של השמיעה כתב בעל **"לקח טוב"**: בשמיעה גרידא השתנה כל מהלך חייו (של יתרו). מחד, עזב את אורחות השקר שהלך בהם, ולא הסתפק בזה אלא יצא למדבר לקרב אנשים זרים שאינו מכירם, והכל מחמת גודל ההשפעה שעשתה עליו אותה שמיעה.

ובאמת אין זו מעלה מיוחדת ביתרו, אלא כך צריכה להיות הנהגת כל אדם, **כאשר הוא שומע דברי התעוררות, צריכים הדברים לחולל מהפיכה גמורה בנפשו.**

ואומר המדרש (שמות רבה ח'): בעת שתבע פרעה מופת מאת הקב"ה אמר הקב"ה, בדין הוא מבקש, ורק לאחר שנתן הקב"ה מופת אחד, והשליכו איש מטהו ויבלע מטה אהרן את מטותם, ועדיין לא התעורר פרעה מזה, התחיל הקב"ה להכותו. מכאן שראיית מופת – ואפילו מופת יחיד – חייב לתת אותותיו באדם. כתוצאה ממנו חייב אדם לשנות דרכיו. אם אינו עושה כן, הרי מעיד הוא על רשעותו, וסופו להיענש.

המשגיח, **הרב יחזקאל (חצקל) לוינסטיין** זצ"ל, איש האמונה, שהעמיד דור תלמידים שלם, הגיע ממשפחה חסידית דלת אמצעים מורשה. כילד בן שלוש עשרה, הוא שימש כמשלוחן, היה מביא לזה פרחים ולשני דבר אחר, עולה ויורד קומות. זה היה עיסוקו כדי לעזור בפרנסת משפחתו. יום ששי אחד בסוף שבוע עבודה, כשכל פדיון השבוע בכיסו, הלך ברחוב ואיבד את כספו – עבודה של שבוע שלם, כל מה שהרוויח – הכל הלך לריק! מה אנו היינו עושים אם היה קורה לנו דבר כזה? שאחרי שבוע עבודה לפתע מאבדים את כל המשכורת? כנראה שהינו מקבלים החלטות כיצד לפזר את הסיכון ולא להסתובב עם פדיון של כל השבוע בכיס...

אבל ר' חצקל היה לו לב! הוא תפס טוב, הוא קרא את העניין כמו שצריך, ואמר לעצמו: חצקליה חצקליה, תראה מה זה עולם הזה – שבוע שלם אתה עולה מדרגות, יורד מדרגות, הולך, מזיע, ויום אחד – ברגע אחד הכל נעלם!!! ויש כאלה שעובדים שלוש שנים, ארבע שנים, משקיעים כספים, ויום אחד מפולת בבורסה והכל נעלם, בקושי נשאר להם בגד ללבוש!! וגם מי שכן נשאר עם הכל, מיליונים, מיליארדים, כשהוא מגיע לקבר אפילו את הגרביים הוא לא לוקח איתו!! תגיד לי חצקליה, שווה להשקיע? לבזבז את החיים על העולם השפל הזה?! הדברים נכנסו בליבו כארס של עכנאי – החליט החלטה, במוצאי שבת הוא לקח מזוודה קטנה ונסע לקלם, וברבות השנים נהיה מבעלי המוסר הבולטים במאה ה-20! היה לו לב!! הוא ידע לשמוע!! לשמוע וליישם!!!

הגה"ק **ה"חפץ חיים"** זיע"א מסביר במשל את היחס האמיתי שבין העולם הזה לעולם הבא.

מעשה בעשיר אחד שהזמין אליו אדריכל אמן ואמר לו, רצוני לבנות בית נאה והדור והנני מבקש שתתכנן לי את צורתו של הבית, בעיקר שים לב לטרקלין שיהא גדול ונאה ביותר, אולם גם בפרוזדור אל תזלזל, רצוני שגם הוא יהיה גדול ומרווח. הלך האדריכל ובדק את המקום שעליו אמר העשיר להקים את הבית ואמר לו, בדקתי את המקום ומדדתיי פה, וראיתי שגם לזה וגם לזה לא יספיק המקום, אם רצונך בטרקלין גדול, יש הכרח להקטין את הפרוזדור, שכן ככל שנגדיל את הפרוזדור כן יצטמצם המקום שישאר לנו בשביל הטרקלין, הברירה בידך ויכול אתה להחליט לכאן או לכאן, אולם לו לעצתי תשמע, היית לוקח מהפרוזדור ומוסיף לטרקלין כדי שנוכל לעשותו גדול ומרווח ונאה כדבעי, וכך גם מנהגן של הבריות בבנין הבתים, עושים טרקלין גדול ונאה, ואילו הפרוזדור חשיבותו פחותה. אם תעשה ההיפך סופך להיות צחוק בעיני הבריות, שיאמרו ראו מה עשה פלוני, את הטרקלין אשר בו יושבים בדרך קבע ומקבלים בו אורחים, עשהו קטן וצר. ואילו את הפרוזדור שאינו משמש אלא מעבר ארעי עשהו גדול ומרווח.

הנמשל: בזמן שאנו שוהים כאן בעולם הזה, אנו בונים ומקימים לעצמנו את הטרקלין שבעולם הבא, כדברי חז"ל (במדרש משלי) ללמדך שכל מי שקנה לו דברי תורה קנה לו בית בעוה"ב. ומה אנו עושים? אנו עומדים וטורחים להגדיל ולשפר וליפות את הפרוזדור, ע"י כך אנו מצמצמים במו ידינו את ביתנו האמיתי, את הטרקלין שהוא הדירה הנצחית שלנו, כלום אין זה מעשה שטות.

גם **הסבא מנובהרדוק רבי יוסף יוזל הורוביץ** - שעשה מהפכה בעולם, והקים רשת של ישיבות שגדולי עולם יצאו משם, כמו הסטייפלער ועד השריד האחרון של נובהרדוק, ר' יענקליה גלינסקי זצ"ל - לא נולד הסבא מנובהרדוק! הוא היה אברך צעיר – בן שלוש שנים ושתים לערך בעל משפחה, שכל היום היה דואג לפרנסה, וכמעט לא נשאר לו זמן לעסוק בתורה – כולנו מכירים ויודעים איך זה נראה!

יום אחד הוא רץ לתחנת הרכבת, בדרכו פגש אותו הרב הגדול ר' **ישראל סלנטר זצוק"ל** (יום ההילולא השבוע כ"ה בשבט), ושאל אותו: יוזל, יוזל מה אתה רץ? אמר לו: אני רץ בשביל שיהיה לי ממה לחיות.

יש לי אשה, ילדים, חמה, אני צריך לפרנס אותם.

הסתכל עליו ר' ישראל בעיניו הקדושות והטהורות, ואמר לו:

יוזל, ואני חשבתי שיהודי צריך לרוץ בעולם בשביל שיהיה לו עם מה למות!! עם מה לבוא לשם! החיים לא נגמרים פה. פה זה שבועים, שמונים, מאה שנים, כמה בן אדם חי!! שמה זה נצח, שמה זה נצח נצחים!!

אם אנחנו היינו שומעים את זה, מה היינו עושים? היינו מתפעלים: וואו, ווארט יפה... היינו משתמשים בזה בשבע ברכות.

אבל ר' יוזל – האלטר מנובהרדוק, היה לו לב – כמו יתרו.

הדברים חלחלו לחדרי ליבו, בקעו נתיבים, והוא אמר: הרביה צודק, ר' ישראל צודק! – עזב את כל העבודה שלו, התחיל במהלך של בטחון, שנה, שנתיים, התבודד ועמל בתורה, ומוזה התחיל כל המהפך בחייו, באמצעות הוא אמר: בתקופה כזאת אי אפשר להתבודד, צריך לדאוג לכלל ישראל, ועשה מהפכה בעולם – הקים רשת של ישיבות, אלפי תלמידים, רבבות.

וכעת נתבונן על עצמנו: כמה מאתנו שומעים - ובאים! הרי לכל אחד מאתנו ידיעות אמיתיות והוא מכיר בנכונו. באזני כל אדם מהדהדת לא אחת קריאה ממרום. היא מהדהדת באמצעות רמזים במהלך חייו, באמצעות השגחה פרטית הניכרת לעין, באמצעות פלאי הבריאה ובאמצעות אירועים החורגים מחוקי ההסתברות. כל אלו קוראים לאדם! "יתרו שמע ובא!" מי הבא אחריו?

"וַיִּתְּצֵבּוּ, בְּתַחֲתֵית הָהָר. (י"ט, י"ז)"

מובא במבוא (שבת פח.) אמר רב אבדימי בר חסא: מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה – מוטב, ואם לאו – שם תהא קבורתכם.

שאל רבי **חיים שמואלביץ** זצ"ל מדוע כתוב "שם תהא קבורתכם"? לכאורה היה צריך לומר "כאן תהיה קבורתכם", שהרי עמדו מתחת להר, וכדי לקברם היה צריך רק להורידו עליהם?

אלא תירץ ואמר: מונח כאן יסוד גדול בעבודת האדם את בוראו! דרך בני אדם לומר כשיגיעו ל"שם", כשהמצב ישתפר ויסתלקו המפריעים – אז ילמדו, אז יתפללו. ה"שם" הזה – הוא בבחינת "קבורתכם", כאן נעוץ כישלוננו של האדם! כי היצר הרע כבר דואג שה"שם" הזה לא יבוא כ"כ מהר, ולבסוף ימצא האדם את עצמו עומד ריקם ללא כלום.

בדחיה הזו הוא מכבה את הניצוץ שנדלק, ומי יודע מתי יידלק שוב.

משפחת אויערבך, ההורים של רבי שלמה זלמן זצ"ל, עקרו מדירתם לדירה אחרת, הדירה החדשה היתה מחולקת לשתי יחידות, הם גרו באחת היחידות, ובאחרת גרה משפחה המסיימת את השכירות, שאיננה שומרת תורה ומצוות. כאשר שבשכונת השבת הראשונה, קשה היה לרבנית אויערבך להעלות על דעתה שבשכונתה יחללו שבת בפרהסיה, היא לא תצליח להתמודד עם מראות שכאלו.

השבת נכנסה, ולשמחתה, מדירת השכן לא נשמע כל רעש של חילול שבת, אלא שבצהרי היום, יצאה הרבנית אל החצר, והנה היא רואה את השכן יושב עם עט בידו וכותב. היא לא יכלה לשאת זאת, לראות כך מקרוב כל כך יהודי מחלל שבת, ולכן שלחה את בנה הגדול רבי שלמה זלמן שיעשה כחכמתו, למנוע את חילול השבת של השכן.

רבי שלמה זלמן הלך במצוות אמו אל השכן, ואחר שפתח בברכות, בשאילת שלום ובדברי נימוסים, גולל את השיחה עד לנושא החשוב שלשמו הוא בא, והעמיד את השכן על כך שהינו מחלל שבת בפרהסיה. השכן נבהל, הניח את העט מידו והתנצל: "באמת לא חשבתי שגם זה מפריע לכם".

רבי שלמה זלמן, כדרכו לא יצא מיד מבית השכן והמשיך לשוחח אתו מעט, ואז פנה השכן לרבי שלמה זלמן ואמר לו: "דע לך, שאני מאמין בדיוק כמוך, ואם תשאל אותי אם כן מדוע אני מחלל שבת, אספר לך קצת מקורות חיים". וכך גולל בפני רבי שלמה זלמן את סיפורו:

"נולדתי ברוסיה לאבי ואמי שלא שמרו תורה ומצוות, סבתא עוד הדליקה נרות שבת, אבל חוץ מזה לא היה לי כל ידע על יהדות מהי, מלבד צחקוקים של בני כיתתי הגויים שקראו לעברי קריאות גנאי, לא הרגשתי יהודי, ספור חיי" – המשיך השכן – "מתחילת כאשר פרצה מלחמת העולם הראשונה, הייתי אז בחור צעיר בגיל גיוס, כמובן שלא רציתי להתגייס, וכי מה לי ולכך שהמלך רוצה לצאת למלחמה, וכי אני צריך למוות בשבילי?! אבל לא היתה לי ברירה, התגייסתי למורת רוחי. ככל שהמלחמה התגברה, כך גברה גם הסכנה. התקדמנו כל העת לקו האש, ומטחי ירי של כדורים ופגזים שרקו מעל ראשי, הפחד מהמוות היה תמיד, והקושי הגדול היה ההרגשה כי את כל זאת אני עושה בעל כורחי, וללא כל מטרה"

"מסביבי שרתו עוד חיילים יהודים ששמרו תורה ומצוות, ובאחת ההפוגות הבחנתי כי הם מוציאים מכיסם ספר – שרק לימים הבנתי שהוא ספר תהילים – וקוראים בו, ואני רואה" – משתף השכן את רבי שלמה זלמן בתחושותיו – "כי אחר התפילה הם הרבה יותר רגועים ממני, הם מחזקים יותר, ורק אני מהלך בחוסר נוחות ובפחד מוות גדול כל כך, הבנתי שהיהדות היא זו שנותנת להם את הרוגע והשלווה הזו, והבנתי גם שזה מה שחסר לי". "קשה לתאר את תחושת הריקנות שחשתי באותם רגעים, בליבי אף כעסתי על הורש שלא לימדוני מהי יהדות. ותוך כדי ההרהורים פניתי לקב"ה ואמרתי לו: 'יודע אתה כי אין לי אפשרות לדעת שאתה קיים, לא לימדו אותי. לכן, אם אתה קיים תן לי סימן', והוספתי לבקש, 'ריבונו של עולם, אם ייפול רסיס ויפגע באצבע שלי ולא אוכל יותר לירות ברובה על האויבים, ולא אהרוג ולא אהרג, בכך אדע כי אתה קיים בעולם'."

"אין לי מושג למה התניתי כך, אבל מיד אחר שגמרתי כביכול את ההתניה עם הקב"ה, לפתע עף פגז. מעוצמת הנפילה עפתי אחורה, התמוטטתי, פינו אותי לבית החולים, ובבדיקות מצאו שלא נפגעתי כלל, מלבד פגיעה באצבעי, והשכן הראה לרבי שלמה זלמן את האצבע המשותקת שלו. "בוודאי תמה אתה" – המשיך השכן – "מדוע אני נראה כך ואינני שומר תורה ומצוות אחר הסימן המובהק שמסר לי בורא העולם, שהוא נמצא איתי יחד בחזית המלחמה? אענה לך, בתחילה דחיתי את הכל לאחר המלחמה. הייתי מתרץ לעצמי שכאן בחזית אין מי שילמד אותי מהי יהדות, כשאצא מהתופת – אמרתי – אלמד ואחזור לצור מחצבתי, אך גם אז דחיתי ופניתי ללימודי מקצוע. בסיום הלימודים, כאשר כבר הגעתי לבית הכנסת, ליבי כבר לא היה איתי, הוא התקצר, השכל אמנם הבין, אבל הלב כבר לא הרגיש, הוא התקשה, ולכן" סיים השכן את סיפורו – "אני נראה כפי שאני נראה, ואינני שומר תורה ומצוות".

רבי שלמה זלמן סיים את שיחתו עם השכן ושב לביתו. אמו עמדה שם בצפייה ורבי שלמה זלמן סיפר לה את סיפור השכן בבכי ובהתרגשות...

סיפור זה סיפר גיסו של רבי שלמה זלמן, **רבי שלום שבדרון זצ"ל** והוסיף שבזאת מובנים דברי המשנה: 'אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה', כי אם כבר נותנים לאדם הזדמנות, חבל להפסיד אותה.

מעמד הר סיני: עם תום ההכנות, עם עליית השחר, הקב"ה יורד על הר סיני ומשמיע את הדיברות הראשונות לבני ישראל:

"אֲנִי ה' אֶ-לֹקֶיךָ, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים:" (כ', ב')

ויש לשאול: מה למעשה הציווי "בדיבר" הראשון? על פניו נראה שאין כאן כל ציווי, אלא הצהרת עובדה ותו לא! אלא, חכמינו מסבירים, שמדובר במצווה:

התורה מצווה עלינו "לדעת", שהקב"ה קיים במציאות שבה אנו חיים!

החברה המערבית של ימינו, נוטה בדרך כלל לקשור בין דת ל"אימונה עיוור", כשלמעשה האמת הפוכה. התורה מצווה עלינו להשתמש דווקא בשכל ובהגיון הבריא שלנו על מנת להגיע למסקנה המתבקשת, שהקב"ה קיים בעולם: **"וְיִדְעֶתָ הַיּוֹם, וְהִשְׁבַּתְּ אֶל-לִבְבְּךָ, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, בְּשִׁמְיָם מִפְּעַל וְעַל-הָאָרֶץ מִתַּחַת: אֵין, עוֹד."** (דברים ד', ל"ט). הידיעה השכלית היא הראשונה בסדר העדיפויות.

דע שהקב"ה קיים. זהו הציווי הראשון בעשרת הדיברות ולמעשה, זהו הרעיון המרכזי ביותר בעולם היהדות!

ומסביר **"רבנו בחיי"**, שאמנם בתורה מופיעות 613 מצוות שונות, אך למעשה הכל כלול בתוך הציווי הראשון, **"אֲנִי ה' אֶ-לֹקֶיךָ"**.

הכל מסתכם במילים אלו. מדוע? משום שהנקודה הזו היא הציר, שסביבו הכל מסתובב. ברגע שאנו יודעים "כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, בְּשִׁמְיָם מִפְּעַל וְעַל-הָאָרֶץ מִתַּחַת: אֵין, עוֹד", השאר כבר מגיע מאליה.

"לא-תעשה לך פסל, וכל-תמונה, אשר בשמים ממעל, ואשר בארץ מתחת-ואשר במים, מתחת לארץ." (כ', ג')

איסור עשיית פסל ותמונה כולל גם את האיסור לומר: "אלוהינו למעשי ידינו". כלומר, להעניק ערך מוחלט ליצירה או למחשבה אנושית בכל תחום שהוא וכך להשתעבד לה.

בימי קדם היו העצמים השונים נחשבים לאלוהים. כיום בסך הכל השתנו המושגים ותו לא. בעבר סגדו לעץ ולאבן, והיום רק השמות התחלפו: הון ושלטון, כלכלה ומעמד נמנים על פנתיאון האלים של בן זמננו.

ואמר ר' **יצחק עראמה "בעל העקידה"** זצ"ל: "הכוונת כל המחשבות לקיבוץ הממון והצלחת הנכסים, שמה אותם להם לאלוהים האדירים, אשר עליהם הם נשענים ובאמונתם הם נסמכים ועל קדושת שמם הם מכחישים אלוקים ממעל – זה גופה של עבודה זרה.

"וְהָלַחַת--מַעֲשֵׂה אֱלֹקִים, הִמָּה; וְהַמִּקְטֵב, מִקְטֵב אֱלֹקִים הוּא--חֲרוֹת, עַל-הָלַחַת." (לב, טז)

אומרת המשנה באבות: **"אל תקרא חרות אלא חרות, שְׁאֵין לָךְ בֶּן חוֹרִין אֲלָא מִי שְׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה"**. נלמד מכאן, שהאדם העוסק בתורה הוא בן חורין, דהיינו, יש לו חרות משליטת היצר הרע, שכן כתוב (קידושין ל, ב): **"הקב"ה אמר להם לישראל, בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה - אין אתם נמסרים בידו... ואם אין אתם עוסקים בתורה - אתם נמסרים בידו"**

אך ישנו גם קשר בין חירות האדם העוסק בתורה לחריטת האותיות שהיו על לוחות הברית, שניתן להסביר באופן הבא:

ישנן מספר אופנים של כתיבה:

- א. כתיבה רגילה של דיו על קלף – והקורא רואה חומר על גבי חומר
- ב. חריטה, כגון שלוקח כלי חד וחורט על גבי עץ והקורא רואה רוח על גבי חומר.

- ג. כתיבה מפולשת מעבר לעבר, כמו הכתיבה שהייתה על הלוחות – וכאן הקורא רואה כיצד **הרוח מחזיקה את החומר**, את החלק הפניני של האותיות מס סופית (ס) וסמך (ס).

משמע, כמו שארון הברית נשא את נושאו, וכמו שבלוחות, הרוח נשאה את החומר - כך גם האדם העוסק בתורה שהוא בן חורין מיצריו, נושא את החומר ומקיים את העולם בלימדו בבחינת: **"אם לא בְּרִיתִי יוֹקֵם וְלָקַח חֲסוֹת שְׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי"**.

אל תקטע את השרשרת

ארבעה אצנים ייצגו את מדינתם במרוץ השליחים באולימפיאדה. כל אחד מהם עמד במרחק של מאה מטרים מחברו. בידו של האצן הראשון היה מוט קטן שאותו הוא היה אמור למסור לחברו וחברו לחברו עד לאצן הרביעי שצריך לחצות את קו הסיום כשבדיו המוט.

שריקת הפתיחה נשמעה, האצן הראשון רץ בכל כוחו עם המוט, כעבור מאה מטרים מסרו לחברו שרץ מאה מטרים ומסרו לאצן השלישי. האצן השלישי מיהר אל האצן הרביעי והאחרון. כשהגיע אל האצן הרביעי, סירב האצן לקבל את המוט.

"קח את המוט מהר, אנו מפסידים במרוץ" זירז אותו חברו. "עזוב אותי! אין לי כח לרוץ..." השיב האצן הרביעי, והקבוצה הפסידה במרוץ...

"אֲנִי ה' אֶלֹקֶיךָ, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים: לא-יִהְיֶה לָּךְ אֱלֹקִים אֲחֵרִים, עַל-פְּנֵי." (כ', ב')

עשרת הדיברות נכתבו מתחילתם ועד סופם **בלשון יחיד**. בכך התורה הורתה לנו, שכל אחד ואחד מישראל צריך לומר לעצמו: "בשבילי ניתנו עשרת הדיברות, עליי מוטלת החובה לקיימם".

אמר ה"חזוהי **מלובלין**": "לשון היחיד שבעשרת הדיברות נועד לומר לכל אדם בישראל: גם אם כל העולם כולו יסור חלילה מדרך התורה, זכור! לך אישית ניתנה התורה, ואתה לא תלך אחריהם..."

אברהם אבינו החל ב"מירוץ השליחים" כשהכיר בבורא עולם וקיבל עליו את תורתו. הוא רץ עם מוט התורה ומסר אותו ליצחק שמסר אותו ליעקב, וזה מסרו לשבטים שמסרו למשה ואהרן שמסרו ליהושוע, לשופטים, לנביאים, לתנאים, לראשונים, לאחרונים, שמסרו אותו לדור שלנו - לכל אחד ואחת מאתנו...

מוט התורה ממסר לך ואתה אומר: "אין לי כוח, לא מתאים לי, כבד עליי..." מניח את המוט ובכך מנתק את המשך השרשרת, קוטע את המרוץ ומביא כיליון לך, לזרעך ולעם שלם... (הרב יונתן בן משה)

התורה ניתנה בלשון יחיד כי היא שייכת לך! לכל אחד ואחת בנפרד, אתה הממשיך של המסורת, בלעדיך לא יהיה רצף, בלעדיך לא יהיה קיום לעם ישראל ולתורת ישראל.

כל המהות של כל אחד ואחת מאתנו הוא להיות שליח טוב, שליח להמשיך את מסורת ישראל.

יש לך מחויבות גדולה, אתה נושא את הלפיד של בורא עולם, לך בגאון, יש לך זכויות רבות, אתה ממשיך את סבא שלך שהמשיך את סבא שלו, התורה ניתנה לך, רוצ עם הלפיד ומסור אותו גם לזרעך עד שזה יגיע לקו הסיום - אל הגאולה...

לע"נ אסתר מזרחי בת יחזקאל וכתון ז"ל

נלב"ע ב' טבת ה'תש"פ. ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ ר' יצחק ב"ר נסים מזרחי ז"ל

נלב"ע י"ח תשרי ה'תשס"ט. ת.נ.צ.ב.ה.